

**Шмельова Тетяна Всеволодівна,
Яценко Оксана Вікторівна,**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИДАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Мистецтво є найбільш повним і концентрованим виразом прекрасного в житті. Художнє пізнання світу, поряд із науковим, є важливим засобом відображення і пояснення дійсності, могутнім знаряддям суспільно-естетичного виховання дітей. Художнє відображення життя в творах мистецтва відбувається за певними законами, які мають свою специфіку в кожному виді образотворчого мистецтва.

Під час сприймання творів образотворчого мистецтва в учнів формуються уявлення про деякі його види – живопис, графіку, скульптуру, – а також про зміст та назви жанрів – пейзаж, натюрморт, портрет, побутова (сюжетна) картина, анімалістичний жанр. Також учні засвоювали прізвища та твори (1-3) найбільш відомих майстрів образотворчого мистецтва світу та України; декілька відомих пам'яток архітектури; відомі народні промисли України (народний розпис Петриківки, кераміка Опішні й Косова тощо), прізвища відомих майстрів народної творчості [1].

У процесі навчання молодші школярі засвоюють основні художні засоби (рисунок, лінія, площина та об'ємна форма, композиція, колір, колорит, освітлення, контраст світла й тіні, статика й динаміка тощо) для розкриття змісту та емоційного впливу на глядача в творах живопису, графіки, скульптури [4, с. 207]. Також, в учнів формується певна здатність розповідати про твір та проводити простий аналіз, демонструючи знання основ образотворчої грамоти (передачі особливостей форми, колірного та композиційного вирішення, просторових явищ), використовуючи при цьому елементи порівняльного аналізу, свої враження та спостереження дійсності, художні терміни й образні порівняння.

У молодших школярів живопис відіграє провідну роль у сприйманні образів створених мистецтвом. Живопис – колірна композиційна образотворча діяльність, в якій головна практична орієнтація в роботі на площині зводиться до площинних форм вираження і трактування тривимірного простору засобами зображення та передачею перспективних явищ на елементарному рівні [2].

З розвитком дитини збагачується її досвід, удосконалюється сприймання предметів та їх форми. В учнів початкових класів, за умов навчальної й трудової діяльності, накопичуються глибші знання про форму плоских й об'ємних предметів, про їх положення в просторі. На основі цих знань відбувається знайомство молодших школярів зі скульптурою.

Вивчення форми в процесі образотворчої діяльності на заняттях з образотворчого мистецтва відбувається у двох видах: 1) зображення умовно-плоских предметів у фронтальному положенні з передачею лише двох вимірів; 2) ліплення об'ємних предметів у тривимірному зображенні.

Натурою для ліплення і малювання у фронтальному положенні є предмети, що близькі до пласких геометричних форм (квадрата, прямокутника, трикутника, кола, овалу та їхніх комбінацій). Наприклад, прапорці, вимпели, журнал, конверт, шахова дошка, портфель, декоративна тарілка, тенісна ракетка, слюсарні, музичні та інші інструменти (молоток, лопата, ножиці), а також предмети рослинного й тваринного світу (листя і гілки дерев, квіти, комахи).

У процесі навчання реалістичного зображення в малюнку основними завданнями є розвиток сприймання природи та зображення її форми на площині графічними засобами за законами зорового сприйняття. Тому, під час практичних занять з малювання особливу увагу ми звертали на правильне сприймання природи тими, хто малює, на розвиток їхньої спостережливості, виховання вміння аналізувати природу.

У процесі сприймання природи головну роль відіграють органи зору, тому завданням педагога було виховання в дітей уміння цілеспрямовано спостерігати: порівнювати між собою предмети, їх частини; встановлювати між ними схожі риси і розбіжність; визначати форму, пропорції, конструктивну будову; просторові ознаки, виділяючи в них естетичний зміст.

У малюванні з природи необхідно дотримуватися загально визнаних умов для сприймання й аналізу зображуваного. Уміння „бачити” природу на початковій стадії малювання вирішує успіх роботи, сприяє правильному мисленню про предмети (про їх форму, пропорції, конструктивну будову, колір), уточнює та збагачує уявлення про навколишню дійсність. Малюнок з природи є основним видом зображення в оволодінні грамотою реалістичного зображення [3, 149].

Малюнок – не тільки самостійний вид образотворчого мистецтва, але й основа для живопису, гравюри, плаката, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва тощо.

Отже, ознайомлення молодших школярів з основними видами образотворчого мистецтва вимагає від учителя як педагогічного, так і художнього керівництва.

Список використаної літератури

8. Полякова Г. А. та ін. Образотворче мистецтво, 1 – 7 класи: теорія навчання, календарно-тематичне планування, основні поняття з образотворчого мистецтва: навч.-метод. посібник для вчителів / Г. А. Полякова. – Х. : Скорпион, 2001. – 159 с.
9. Програми для середньої загальноосвітньої школи 1-2 класи. Мистецтво / [Л. Масол, Е. Белкіна, Л. Азовська, О. Даниленко, О. Корнілова, О. Оніщенко, Н. Очеретяна, О. Павленко, Л. Рагозіна, О. Терещенко]. – К. : Почат. шк., 2001. – С. 201-233.
10. Ростовцев Н. Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе: [учеб. для худ.-граф. фак. пед. ин-тов] / Николай Николаевич Ростовцев. – [2-е изд., перераб.] – М. : Просвещение, 1980. – 240 с. : ил.
11. Сисоєва С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: [монографія]. – К. : Поліграфкнига, 1996. – 405, [1] с.